

Voerspecialist en dierenarts Anneke Hallebeek:

'Veel paarden tegenwoordig te dik'

Obesitas beperkt zich niet meer alleen tot mensen, honden en katten. Ook veel paarden zijn tegenwoordig te dik. "De dieren worden te goed verzorgd", zegt dierenarts en voedingsspecialist Anneke Hallebeek. Om gezondheidproblemen te voorkomen, gaan dikke paarden het beste een tijd lang op dieet.

GEESJE ROTGERS

FOTO: MAURITS BOSGOED

Is er iets te zeggen over het aantal paarden en pony's dat te dik is? En waaraan zie je of het dier in een overmatige conditie verkeert?

"Onlangs las ik over een studentenonderzoek waarin geconcludeerd werd dat twee op de drie paarden te dik zijn. Of dit cijfer helemaal klopt, weet ik niet. Maar feit is wel dat het er heel veel zijn, en dat het een toenemend probleem is. Met name sobere rassen, zoals IJslanders, Shetlanders, Haflingers en Fjorden vervetten snel. Deze rassen kunnen met heel sober voer toe en worden al gauw te royaal gevoerd. Daardoor worden ze rond en bol.

Een praktische manier om zelf te testen of het dier te zwaar is, is het voelen van de ribben. Je hoeft de ribben niet te kunnen zien (dan is het dier waarschijnlijk aan de magere kant), maar je moet ze wél kunnen voelen. Als je moeite moet doen om de ribben te vinden, is het paard te dik."

Is het een kwestie van te veel of van verkeerd eten waardoor het dier te dik wordt?

"Vervetten ofwel dik worden, heeft bijna altijd te maken met te veel eten. Wat je het paard voorzet, dat gaat naar binnen. Paarden beperken zichzelf niet. Bovendien hebben deze dieren de eigenschap om de hele dag door kleine hapjes te eten. Dat is hun natuur. Paarden vreten zich van nature vol in de zomermaanden, zodat zij vetreserves hebben voor de winter. Met name jong en energierijk gras zet gemakkelijk aan. De meeste paarden kunnen daarom géén 24 uur per dag de wei in. Na acht uur weiden hebben veruit

de meeste paarden wel voldoende gras binnengekregen.

De grasopname kan worden begrensd door de paarden beperkt te weiden. Ook een paddock in de wei, waarin het paard een deel van de dag wordt opgesloten, kan uitkomst bieden.

Veel eigenaren hebben overigens niet in de gaten dat zij hun dier te goed verzorgen. Een dierenarts kan vaak wél goed beoordelen of het dier te zwaar is geworden."

Kan een kale wei of een soberder grasmengsel voorkomen dat het paard te veel energie binnenkrijgt met het gras?

"Het paard laten grazen in een kale wei raad ik ten strengste af. Paarden en pony's blijven dooreten, ook al staat er weinig gras. In een kale wei lopen zij daarom te veel risico om veel zand binnen te krijgen, wat kan leiden tot diarree en koliek. Een wei met schraler gras kan wel iets helpen, maar vormt zeker niet de oplossing. Deze grassen zijn vezelrijker en beter bestand tegen kort afgrazen."

Welke gevolgen kunnen paarden en pony's ondervinden van zwaarlijvigheid?

"Ze worden veel bevattelijker voor hoefbevangenheid. Deze pijnlijke aandoening van de hoeven komt veel voor in met name de lente, als er een overmaat is aan energierijk gras. Ook een te plotselinge omschakeling van het winterrantsoen op het grasrantsoen kan hoefbevangenheid in de hand werken. Hoefbevangenheid moet je altijd zien te voorkomen; het kan maanden duren voor het dier weer een beetje op de been is. Maar bovenal omdat een dier dat eenmaal hoefbevangen is geweest, gevoelig blijft voor terugkeer van de aandoening. Een tweede aandoening die wij geregeld zien bij te dikke paarden en pony's is insuline-resistentie. Bij deze aandoening blijft het suiker te lang in het bloed, vervolgens wordt die suiker nauwelijks gebruikt als directe energieleverancier, maar opgeslagen als vet. Soms wordt dat vet zelfs heel plaatselijk opgeslagen, bijvoorbeeld in de

Een graasmasker dwingt gulzige veelvraten om langzaam en kleine hapjes te eten.

FOTO: ANNEKE HALLEBEEK

manenkam. Wij weten helaas nog niet of de zwaarlijvigheid het gevolg is van de insulineresistentie of andersom. Wat wel een feit is, is dat paarden die aan deze aandoening lijden, koolhydraat- en suikerarm gevoerd moeten worden. Met andere woorden: ze moeten op dieet."

Het paard is te dik geworden, wat nu?

"Het antwoord is eenvoudig: het paard moet afvallen en dus op dieet. Hoe dat dieet eruit moet zien, is wat minder eenvoudig aan te geven. Het komt er in ieder geval op neer dat het dier energie- armer gevoerd moet worden, maar daarnaast wél voldoende vezels, eiwitten, mineralen en vitamines moet binnenkrijgen. Hoe dat dieet er precies uit moet zien, is erg afhankelijk van het ras, de

Veel te dik!

Deze pony (foto links) is duidelijk veel te dik. Opvallend zijn de ronde en bolle buik en rug. Verder zit er een flinke vetlaag langs de manenkam. Met meer beweging en een dieet kan het dier verantwoord afvallen.

grootte van het dier en de hoeveelheid arbeid die het verricht. Dat vergt het nodige rekenwerk van een dierenarts. Verder moet het paard dat moet afvallen, net als de mens, voldoende beweging krijgen. En dat kan een lastige opgave zijn voor een te dik paard dat hoeftbevangen is en daardoor moeilijk loopt. Ten slotte moet het dieet voor langere tijd worden volgehouden. Het is geen kwestie van een week om het paard verantwoord af te laten vallen, eerder van een half jaar.”

U ontwikkelde een speciaal dieetvoer voor paarden dat dit najaar onder de naam Sanéqui Non-obesitas op de markt komt. Waarom zo'n speciaalvoer?

“Het is heel erg moeilijk om uit bestaande voedermiddelen een verantwoord dieet samen te stellen voor te dikke paarden. Met de bestaande voergrondstoffen wordt het al gauw te energierijk of het bevat te weinig vezels, eiwitten, mineralen en vitamines. Vezels zijn noodzakelijk voor een gezond kauwgedrag en een goede darmwerking. Een paard mag eigenlijk niet langer dan 8 uur zonder eten staan, dit leidt tot stalondeugden en zelfs maagzweren. Als het paard een korte tijd iets te weinig vitamines of mineralen binnenkrijgt, zal dat geen problemen geven. Wel als het een langere periode, bijvoorbeeld

een half jaar, gebeurt. Dan kunnen er eerder infecties ontstaan als gevolg van een verminderde weerstand of spierproblemen door gebrek aan vitamine E of selenium. Ik wilde een uitgebalanceerd voer dat in combinatie met voldoende grofstengelig hooi gegeven kan worden. Echter, zo'n voeder was niet op de markt. Daarom besloot ik het zelf te laten maken. Dit speciaalvoer wordt uitsluitend via

zomer het grootste risico. Met name vers gras is de boosdoener van het vervetten van veel paarden. Ondanks het beperkte weiden, eten sommige dieren veel te veel en veel te snel. Geef die gulzige paarden wél een wei met voldoende gras, maar beperk hen in de grasopname. Bijvoorbeeld met een graasmasker. Een graasmasker is een korfje dat om de neus wordt gebonden; langzaam kleine hapjes

Vers gras meestal boosdoener van het vervetten van paarden

dierenartsen aangeboden. Wanneer je een paard wilt laten afvallen, moet dat onder deskundige begeleiding van de dierenarts gebeuren. De dierenarts kan bovendien precies aangeven hoeveel kilo ruwvoer verstrekt moet worden naast het dieetvoer, voor een verantwoord rantsoen.”

Hoe voorkom je dat het paard opnieuw te dik wordt?

“Door een betere balans te vinden tussen beweging en eten. Veel paarden bewegen te weinig. Wat het voeren betreft loop je in de

eten lukt hiermee nog wel, maar snel en veel eten niet meer. Ook kun je het gras-aanbod in de wei beperken door de paarden steeds een klein stukje nieuw gras aan te bieden. Het schuiven met afrasteringen is echter wel een bewerkelijke methode. Als je de afrastering te snel verschuift, krijgt het paard te veel. Doe je het te langzaam, dan kan het gras weer te kort worden. Kortom, gemakkelijk is het zeker niet. Des te meer reden om, voordat het weideseizoen begint, een goed beweidingsplan te maken.”

Dierenarts en voerspecialist Anneke Hallebeek test of deze pony te dik is. Als je de ribben niet of nauwelijks meer kunt voelen, is er sprake van een overmatige conditie.

FOTO: ANNEKE HALLEBEEK

Een schep dieetvoer ontwikkeld door Anneke Hallebeek. Het dieetvoer wordt verstrekt naast een goede kwaliteit (eventueel oud) hooi.

FOTO: GEESJE ROTGERS

